

کارکردهای متناقض واژه «باران» در شعر شفیعی کدکنی و بدرشاکرالسیاب

ابوذرقاسمی آرانی^۱، دکترعلی سلیمی^۲، زینب خرّم آبادی آرانی^۳

تاریخ دریافت: ۹۳/۹/۱۰

تاریخ پذیرش: ۹۴/۶/۱۸

چکیده

شاعران معاصر برای بیان افکار فلسفی و اجتماعی خویش، از ابزارهای مختلفی بهره گرفتند. از مهم‌ترین و بارزترین آنها استفاده از نمادها است؛ یکی از نمادهای طبیعی، باران است که در شعر معاصر فارسی و عربی جلوه‌ی ویژه‌ای یافته است؛ و در شعر شفیعی کدکنی و بدرشاکرالسیاب، کارکرد نماد شناختی پر رنگی دارد. هر دو شاعر با استفاده از این نماد، سروده‌های سمبولیستی قابل توجهی خلق کرده‌اند و در قالب آن افکار سیاسی فلسفی خود را به خوبی به تصویر کشیده‌اند.

نگارندگان در این مقاله با رویکردی تطبیقی، متأثر از مکتب آمریکایی به کارکرد نمادین و متناقض باران، در اشعار شفیعی کدکنی و بدرشاکرالسیاب می‌پردازند و این نتایج حاصل شده است که هر دو شاعر به برداشتی مشترک درباره مفهوم باران رسیده‌اند؛ یعنی برای بیان مفاهیم سیاسی و اجتماعی خویش، با بکارگیری ابعاد متضاد واژه «باران» بر عمق و تأثیر سمبولیک این کلمه افزوده‌اند و سیلاب‌هایی از مفاهیم مثبت (شادی، حیات بخشی و باروری، رستاخیز و...) و منفی (مرگ، ویران‌گری، یأس و ناامیدی و...) را بر سر خوانندگان فرود آورده‌اند. البته مفاهیم مثبت و زندگی بخش «باران» در اشعار هر دو شاعر در مقایسه با مفاهیم منفی آن بسامد بالاتری دارد.

واژه‌های کلیدی: نماد، باران، شعر، شفیعی کدکنی، بدرشاکرالسیاب

۱ - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات عربی دانشگاه رازی، ایران. abouzarghasemi@yahoo.com

۲ - استاد زبان و ادبیات عربی دانشگاه رازی، ایران.

۳ - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی کاشان، ایران.

جیحون، تهران.

۱۸-عباس، احسان، ۱۳۸۴، رویکردهای شعر معاصر عرب، ترجمه حبیب‌الله عباسی، سخن، تهران.

۱۹-عباسی، حبیب‌الله، ۱۳۸۷، سفرنامه باران (نقد و تحلیل اشعار کدکنی)، نشر سخن، تهران.

۲۰-الکبیبسی، حمید، خضیر، عمران، ۱۹۸۲، لغه الشعرالعراقی المعاصر، وکاله المطبوعات، کویت.

۲۱-کمال زکی، احمد، ۱۹۹۱، دراسات النقد العربی، دارالاندلس، بیروت، الطبعة الاولى.

۲۲-ناظمیان، رضا، ۱۳۸۹، نمادگرایی در شعر شاعران دهه های پنجاه و شصت میلادی، دانشگاه علامه طباطبایی.

۲۳-یونگ، گوستاو کارل، ۱۳۷۷، انسان و سمبول هایش، ترجمه محمود سلطانیه. جامی، تهران.

ب: مقالات

۱-امیری، جهانگیر، ۱۳۹۰، دغدغه‌های سیاسی در شعر بدر شاکر سیاب و مهدی اخوان ثالث، کاوش‌نامه ادبیات تطبیقی، دانشگاه رازی، سال اول، شماره ۲.

۲-طهماسبی، عدنان، زارع، ناصر، ۱۳۹۰، متناقض نما در نمادهای شعرانشوده المطر، مجله ادب عربی، دانشگاه تهران، سال ۳، شماره ۱.

۳-عوض، ریتا، ۱۳۷۹، بینش اساطیری در شعر امروز عرب، مجله شعر، شماره ۲۸.

۴-یوسفی، غلامحسین، ۱۳۷۰، یادداشت‌ها (مجموعه مقالات)، سخن.

